

30 януари 2013 г.

Изказване

(предварителен вариант)

Посланик на САЩ Марси Б. Рийс

“Партньорството между САЩ и България - изградено на основата на споделени ценности”

30 януари 2013 г.

Атлантически клуб

Хотел „Шератон”

София, България

Благодаря Ви, Соломон, за топлото посрещане. Атлантическият клуб е дългогодишен и ценен партньор на американското посолство тук в България и за мен е удоволствие да се присъединя към забележителния списък от посланици, които са се изказвали пред вашата аудитория.

Както мнозина от вас знаят, аз пристигнах в България в края на септември. Прекарах последните четири месеца в срещи с лидерите на България, с представители на опозицията, журналисти, творци и студенти, както и с представители на гражданското общество. Накратко, опитах се да разбера какво е важно за българите и по-специално какво развитие на отношенията със Съединените щати биха искали да видят те.

Съединените щати и България вече се радват на продуктивно партньорство, което обхваща много области. Да назовем само няколко от тях - ние работим заедно за сигурността и науката, в областта на енергетиката и образованието, на изкуствата и археологията. През септември тази година ще празнуваме 110 години от установяването на двустранни дипломатически отношения. Това е повече от един век американско-българско приятелство.

Римският философ и държавник Сенека казва, че едно от най-красивите качества на истинското приятелство е да разбереш и да бъдеш разбран. Това изразява много добре важната цел на партньорството и на дипломатията като цяло. Ние се стремим да разберем и да бъдем разбрани. Но също така е вярно, че за да могат държавите да си сътрудничат, те трябва да имат взаимни интереси, а за да може това сътрудничество да бъде поддържано, те трябва да имат споделени ценности. За САЩ и България тези ценности и интереси включват ангажимент към демокрацията, към свободната пазарна икономика и равни права за нашите граждани.

Ние споделяме желанието нашите деца да имат повече, отколкото техните родители. Ние ценим образованието. Ние сме отворени към модерността. Ние се гордеем с даденостите на нашите страни --- България се гордее с планините, морето, историята си, простираща се до началото на цивилизацията. Американците също се гордеят с националното си наследство, подобно на българите, и се грижат за неговото опазване.

Аз съм от хората, които продължават да вярват, че Европа е най-важният партньор на САЩ. Европа е нашият най-голям търговски партньор, с който сме съюзници в най-важния военен съюз в света, и с който имаме общи глобални възгледи.

Едва ли е необходимо да напомням на тази публика голямото значение на трансатлантическото партньорство, тъй като Атлантическият клуб играе толкова важна роля в това отношение от самото начало.

Заедно, ние имаме ангажимента да запазим силата на нашия Алианс, да защитаваме западната демокрация и да гарантираме просперитета на бъдещите поколения.

Именно това са общите ценности и ангажименти в основата на отношенията между нашите две страни.

Откакто съм пристигнала в България, аз се вслушвам в това, което хората в България искат от нашите двустранни отношения, за да мога да направя така, че съвместната ни работа да отговаря на общите ни нужди. На срещите си с български граждани в София и извън столицата те ми разказват за нещата, с които се гордеят в България, а в моменти на откровеност и за нещата, които искат да променят, така че техните деца и внуци да наследят една просперираща, по-сигурна България със силни демократични институции. Едно от нещата, които често чувам, е, че те искат повече взаимодействие с американския бизнес и по-добро сътрудничество. Ние също бихме искали да направим това реалност.

Вече шест години България е член на Европейския съюз, от девет години е член на НАТО и е на път да еволюира в зряла европейска демокрация. Ние виждаме ролята на Съединените щати като един партньор, който оказва подкрепа, даваща възможност на българите да постигнат собствените си стремежи.

Бих искала в началото да отбележа накратко нашето сътрудничество в областта на сигурността.

Атлантическият Алианс, който в миналото бе ограничен в трансатлантическото пространство, сега пристъпва към справяне с глобалните предизвикателства пред сигурността на своите страни-членки. България участва в операциите на Алианса в Либия и в борбата с пиратството край бреговете на Сомалия. Работихме заедно в Афганистан и сега, единадесет години по-късно, започваме да намаляваме нашия ангажимент там, но работата ни не е приключила и ние трябва да се погрижим това, което сме инвестирали в тази страна, да устои и в бъдеще.

Нашето сътрудничество като съюзници със сигурност повишава нашата колективна сигурност, но също така има и други ползи. То създава трайна връзка между български и американски

военнослужещи и подобрява оперативната съвместимост между нашите две армии. Това е от жизненоважно значение в конфликти като тези в Ирак, Афганистан и Либия, и ще бъде от полза при всякакви бъдещи операции на НАТО.

През ноември имах възможността да наблюдавам сертифицирането на първата българска Батальонна бойна група и мога да ви кажа, че бях доста впечатлена. В момент, когато Българската армия създава нови военни формирования, Съединените щати ще продължат да оказват подкрепа за реализацията на българския план за военна модернизация.

Справянето с предизвикателствата, поставени от международния тероризъм, е друг общ ангажимент. Неотдавнашните събития в Алжир, при които заложници от осем различни страни, бяха отвлечени от бойци от най-малко четири различни националности, твърдящи, че протестират срещу събитията в съседна африканска държава, демонстрират глобалния характер на заплахата и необходимостта от сътрудничество между еднакво мислещи държави, като нашите, за противодействие срещу тази заплаха. Бомбеният атентат в Бургас е друго престъпление, в което невинни хора от чужда страна бяха нападнати тук, в България. Впечатлени сме от професионализма и решителността, с която българските експерти в областта на сигурността работят върху разследването, и очакваме резултатите от него.

Друг важен аспект на нашето партньорство е сътрудничеството в областта на енергетиката.

Сигурните енергийни доставки са в основата на благоденствието на човечеството още от древни времена, но това важи с още по-голяма сила от зората на индустриалната революция до днешни времена.

Нередовните доставки, неочакваното повишение на цените, или други проблеми, които ограничават енергията, необходима за отопление, за транспорт или за каквато и да е друга икономическа активност, може да имат сериозни последствия, които да нанесат вреда на нашите икономики.

Ето защо би било разумно да търсим разнообразни и надеждни източници на енергия. Това е област, в която партньорствата, например различните варианти за изграждане на Южния коридор за пренос на природен газ, предоставят възможност за осигуряване на нови доставки по нови трасета до голяма част от Европа.

Това също е област, в която тясното партньорство между български и американски фирми носят истински дивиденди.

Благодарение на „Уестингхауз“ информационните системи и системите за контрол в АЕЦ „Козлодуй“ са възможно най-модерните в света и продължават да предоставят на България безопасна енергия, която хората могат да си позволят. „Уестингхауз“ продължава да помага на България да изследва възможности за разширяване на ядрения си потенциал като провежда предпроектно проучване за евентуален седми реактор в „Козлодуй“.

Същото може да се каже и за „Ей И Ес“ и „Контур Глоубал“, електроцентрали, които работят с т.нар. „чисти въглища“ в комплекса „Марица Изток“. Заедно те съставляват над 11 процента от инсталирания капацитет за производство на електроенергия в България. Собствениците на „Марица Изток“-1 и на „Марица Изток“-3 инвестираха стотици милиони долари, за да гарантират, че тези съоръжения отговарят на най-високите европейски стандарти за ниски емисии. Много жители на Стара Загора помнят времето, когато замърсяването беше видимо и водеше до болести и намаляване продължителността на живота на жителите на града. Благодарение на новото оборудване, инсталирано в „Марица Изток“-1 и 3, тези дни отдавна са минали.

Тези американски компании произвеждат една от най-чистите енергии в България. Двете заедно предоставят работа директно на над 1000 служители и имат мултиплициращ ефект, като осигуряват работа допълнително на над 10 000 човека, много от които живеят в райони, където безработицата е над средната за страната.

Гледайки в бъдещето, ние виждаме възможност САЩ да се превърнат в нетен износител на природен газ. И трябва да добавя, че цената на електроенергията за американските потребители падна значително в последните няколко години благодарение на големите количества природен газ в шистите. В Тексас например сметките за електричество намаляха с 40 процента в периода между 2011 г. и 2012 г. От България зависи дали ще вземе решение да развива или да не развива шистов газ. Но ако България реши да разработва своите собствени потенциално значителни запаси от шистов газ, Съединените щати са готови да окажат помощ по отношение на регулацията и технологичното ноу-хау.

Икономическите връзки и насърчаването на бизнеса са друга област, в която наистина бихме искали да видим растеж в близките години.

От 2009 г. насам нашите икономики, всъщност цялото трансатлантическо икономическо пространство, е изправено пред някои много сериозни предизвикателства. Има признаци обаче, че ние започваме да се връщаме към период на разрастваща се икономическа активност, увеличаване на заетостта и растеж. За да се възползваме от тези подобрения, но също и да ги подкрепим, е необходимо да търсим начини да насърчаваме увеличаването на двустранната търговия и инвестиции.

Увеличаването на икономическото сътрудничество може да привлече необходимия капитал за инвестиции, да създаде работни места за местните общности тук, както и да доведе до появата на нови идеи и модерни технологии. Ще дам конкретен пример. Само „Хюлет Пакард“, „Ай Би Ем“, „Ню Бояна Филмс“ и „Джонсън Кънтролс“ заедно дават работа на близо 10 000 висшисти тук в София. Тези компании са тук, защото вярват в талантливата работна сила в България и в бъдещето на тази страна. Работните места, които компаниите предлагат, предоставят чудесни възможности за младите хора в България да работят в такива иновативни области като например компютърно генерираните образи, които създават ефектите, допринасящи за повишаване на емоционалното възприятие и драматизма в касовите филми. Те осигуряват експертиза при управлението на кризи

в областта на информационните технологии за много корпорации по света. И те допринасят за разработването на нови софтуерни продукти и електроника за автомобилите на бъдещето.

Тези и други подобни иновативни компании представляват крайъгълен камък в технологичния клъстер в България, който може да се разраства и процъфтява, ако се подхранва посредством партньорство и сътрудничество. Американските и другите международни инвеститори са партньори в бъдещето на тази страна и могат да предложат много по отношение на технологията и ресурсите. Надявам се, че в близките години ние ще видим повече американски компании да се възползват от влечението на българите към високите технологии и желанието им да работят в тази сфера.

Освен чисто икономически американските инвестиции в България имат и социален ефект. Американските компании имат силно развита корпоративна социална отговорност. Американските компании носят тези корпоративни ценности със себе си, когато инвестират в чужбина, и осъществяват трайни и значителни промени в общностите, които подкрепят. Тук в България американските компании са се обединили с цел създаване на програми като Деня на доброволчеството на Американската търговска камара. На този ден служителите на компаниите се включват в различни проекти, организирани от Фондация „Помощ за благотворителността в България“ в цялата страна.

В бъдеще аз се надявам да видя много повече американски компании, привлечени от високо квалифицираната работна сила и благоприятните данъчни условия в България. За да могат компаниите да идват и да успяват в България обаче, ние всички трябва да работим заедно, за да осигурим атмосфера на откритост, предсказуемост и партньорство, в която бизнесът наистина да има глас в икономическата визия на страната. Има много възможности за американските инвеститори и износители да разширяват бизнеса си в България. За нарастването на чуждестранните инвестиции отчасти ще допринесат и мерките, гарантиращи, че България ще продължи да бъде възприемана като привлекателна дестинация, където правилата са установени и прилагането им не се променя.

Търговията между нашите две страни достигна 643, 3 милиона долара през 2011 г. и може да се разрасне още повече с въвеждането на по-добра защита на интелектуалната собственост, включително и авторското право. Знаем, че това, което казвам, не е много популярно сред някои хора, но то е само част от икономическия живот. Един последен аспект от икономическото сътрудничество – и това е течащата в момента дискусия по Споразумението за свободна търговия между САЩ и Европа. Както каза тази седмица Специалният търговски представител на САЩ, Президентът Обама се е ангажирал да постигне споразумение, което да улесни търговията с Европейския съюз. Макар че всички признават, че ще има трудни за преодоляване препятствия.

Бих искала да говоря сега за може би най-чувствителната част от нашите отношения, представляваща може би най-голямото предизвикателство пред нас – общата ни работа в борбата с организираната престъпност и укрепване върховенството на закона в България. В последните години ние определихме трафика на наркотици, киберпрестъпленията, източването на банкомати

и други икономически престъпления като приоритетни области в сътрудничеството ни в сферата на правоприлагането. Сътрудничеството между нашите правоохранителни служби в тези области е отлично и дава конкретни резултати. Това, от своя страна, убеди правителството на САЩ да увеличи значително ресурсите за съвместни правоохранителни операции тук в България.

Борбата с престъпността е нещо много повече от полицейска работа. Тя изисква способна и ефективна прокуратура, както и решителна и безпристрастна съдебна система. Събитията от последните месеци показаха, че има значителен интерес в България да се създаде прокуратура и съд, които могат действително да защитават върховенството на закона. Забелязва се напредък в това отношение. Изборът на Висш съдебен съвет и на Главен прокурор включваха сериозно проучване на качествата на кандидатите и се проведе по един по-прозрачен от преди начин, въпреки че все още има какво да се желае. Най-важното ще е дали новоизбраните магистрати ще успеят да реализират необходимите реформи. Има много работа за вършене. САЩ са поели ангажимент да подпомагат България в нейните усилия да реформира съдебната си система, така че процесът на правораздаване да бъде ефикасен и ефективен, но нашата роля е само второстепенна – тласъкът и енергията трябва да дойдат от страна на българите.

И занаят ще останем ангажирани с процеса по утвърждаване върховенството на закона. Каним американски прокурори и съдии, които да консултират своите български колеги и да споделят с тях своя опит. През последната година магистрати от българския Специализиран съд за борба с организираната престъпност и служители на Министерството на правосъдието пътуваха до САЩ за едноседмични консултации с техни колеги от федералната наказателна съдебна система. Каним в България експерти по различни въпроси, които помагат на Министерството на правосъдието при писането на ново законодателство. Обучаваме представители на правоохранителните служби в академията на ФБР, както и в Международната правоохранителна академия (ILEA) в Будапеща. Както ФБР, така и Агенцията за борба с наркотиците (DEA) изпращат свои агенти, които работят съвместно с българските си колеги.

Но, разбира се, ключовата предпоставка за успех тук ще бъде вашата решимост — ангажимента от страна на българските власти и на гражданското общество да проведат необходимите реформи.

Както всички вие знаете, ключов фактор за ефективното функциониране на здраво демократично общество е силата на гражданското общество и най-вече на неправителствените организации. В начало на прехода в България гражданско общество на практика не съществуваше. Горди сме, че сме помогнали за развитието на организации, работещи в толкова различни области като опазване на околната среда, укрепване на пазарната икономика, защита на човешките права и на правата на работещите. Днес неправителствените организации в България са много на брой и са активни и влиятелни.

Един добър пример е форумът, на който сме се събрали с вас днес. От основаването си през 1991 г. Атлантическият клуб работи за развитието на трансатлантическите връзки, а в момента неговата дейност се простира доста извън първоначалната му цел. Сега той запознава българските граждани с въпросите на сигурността, както и с други важни въпроси, засягащи региона и света.

В крайна сметка нашите силни двустранни отношения обхващат много повече от една единствена институция, бизнес сделка или отделни преговори между нашите две правителства. Най-важните ни връзки се простират далеч извън стените на моето Посолство и вашето Външно министерство. Това са междучовешки връзки, които придават на нашите официални отношения тяхната дълбочина и топлота и които ще гарантират просъществуването на тези отношения в бъдеще.

До този момент американското правителство е изпратило повече от 2000 български граждани, работещи в най-различни професионални области, на разнообразни обменни програми в САЩ. Те включват всичко от програмата „Фулбрайт“, която дава възможност на български учени и студенти да учат или да провеждат изследователска дейност в САЩ, до обменната програма за младежи „Кенеди-Лугър“, по която гимназиални ученици се обучават в продължение на една година в САЩ. Списъкът с изявени личности, участвали в американски програми, представлява своеобразна класация „Кой кой е“ на най-известните българи, които са допринесли много за израстването и развитието на страната, и ние наистина сме много горди с това.

Ние инвестираме значителни ресурси в тези програми, защото както България, така и САЩ имат полза от това български специалисти и лидери от всички сфери на живота да общуват с американски специалисти и лидери. Всеки български гражданин, участвал в програмите, е посланик на България в САЩ и обогатява нашето знание за вашата страна по начин, по който дипломатическата кореспонденция не би могла. Някои от тези програми изпращат също и американци в България.

Нашата лятна програма за работа и пътуване в САЩ също е много популярна, като над 7000 български студенти участваха в нея само през 2012 година. Моето желание е тази програма да продължи да се разраства, за да остане ключов инструмент в улесняването на обмена на идеи между българи и американци, както и за по-доброто разбиране на американската култура от българите.

Имам твърдото намерение да се засили обменът и в двете посоки. За тази цел Посолството на САЩ и Американската търговска камара организират на 7 март в НДК в София изложение за насърчаване на обучението и пътуванията в Съединените щати под надслов „Открий САЩ“. Това ще е отлична възможност да научите много повече за това, което предлагат Съединените щати. Смятам, че колкото повече американците опознават България, а българите - САЩ, толкова по-продуктивно ще бъде нашето партньорство на всички нива. Искам нашето Посолство да установи контакт с всички българи независимо от социалния им статус, от религията им, от сексуалната им ориентация или от етническата им принадлежност.

Непосредственият обмен на идеи, на информация, на умения и добри практики между американци и българи е важен за сближаването на нашите две нации, за изграждането на здрави връзки и доверие, което ще гарантира силата на отношенията ни, когато политиците и дипломатите са изправени пред политически и икономически предизвикателства.

В края на краищата бъдещето на българо-американските отношения зависи най-вече от нашите граждани. Нашите официални програми и партньорства биха могли да очертаят рамката за

сътрудничество, но действията на отделните граждани са тези, които превръщат тези неща в реалност. Както е казала известната американска антроположка Маргарет Мийд: „Никога не се съмнявайте, че една малка група от умни и ангажирани граждани може да промени света. Всъщност точно такива хора винаги са го правили.“

Изпълнена съм с оптимизъм за бъдещето на България и съм убедена, че нашето партньорство си заслужава усилията, които двете страни са полагали и ще продължат да полагат. И както казах в началото на речта си, ние сме съюзници и трансатлантически партньори, но нашите най-важни връзки са изградени върху стремежа ни към демокрация, съблюдаване на фундаменталните свободи и осигуряване на по-добро бъдеще за идните поколения. Това са основните причини, поради които ценим нашето партньорство с България и поради които искаме да го направим още по-силно през идващите месеци и години.

Благодаря ви.